

ΕΠΙΝΟΜΙΣ

ΚΛΕΙΝΙΑΣ ΚΡΗΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΞΕΝΟΣ
ΜΕΓΙΛΛΟΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΣ

St. II
P. 973

ΚΛ. Πρὸς μὲν τὸ τῆς ὁμολογίας ἤκομεν ἅπαντες ὀρθῶς, a
ὦ ξένε, τρεῖς ὄντες, ἐγὼ καὶ σὺ καὶ Μέγιλλος ὅδε, τὸ τῆς
φρονήσεως ἐπισκεψόμενοι τίνι ποτὲ χρὴ λόγῳ διεξελθεῖν, ὃ
τὴν ἀνθρωπίνην ἔξι φαμέν, ὅταν διανοηθῆ, κάλλιστ' ἔχειν
ποιεῖν πρὸς φρόνησιν ὅσην δυνατὸν ἀνθρώπῳ σχεῖν. τὰ μὲν 5
γὰρ ἄλλα, ὡς φαμεν, ἅπαντα διεξήλθομεν ὅσα ἦν περὶ νόμων b
θέσιω· ὃ δὲ μέγιστον εὐρεῖν τε καὶ εἰπεῖν, τί ποτε μαθὼν
θνητὸς ἀνθρώπος σοφὸς ἂν εἴη, τοῦτο οὔτε εἶπομεν οὔτε
ἠύρομεν, νῦν τε πειρώμεθα τοῦτο μὴ καταλιπεῖν· σχεδὸν γὰρ
ἀτελεὲς ἂν πράξαιμεν οὐ χάριω ἅπαντες ὠρμήσαμεν, ὡς φανερὰ 5
ποιήσουτες ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους.

ΑΘ. ὦ φίλε Κλεινία, καλῶς μὲν λέγεις, ἄτοπον μὴν
ἀκούσεσθαί σε λόγον οἶμαι, καὶ τινα τρόπον οὐκ ἄτοπον αὐ.
πολλοὶ γὰρ δὴ προστυχεῖς τῷ βίῳ γιγνόμενοι τὸν αὐτὸν λόγον c
φέρουσιν, ὡς οὐκ ἔσται μακάριον τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος οὐδ'
εὐδαιμον. ἔπου δὴ καὶ σύνιδε ἂν σοι δοκῶ καὶ γὰρ μετ' αὐτῶν
καλῶς τοῦ τοιούτου πέρι λέγειν. οὐ φημι εἶναι δυνατὸν ἀν-
θρώποις μακαρίοις τε καὶ εὐδαιμοσιν γενέσθαι πλὴν ὀλίγων— 5
μέχρι περ ἂν ζῶμεν τοῦτο διορίζομαι· καλὴ δὲ ἐλπὶς τελευτή-
σαντι τυχεῖν ἀπάντων ὧν ἕνεκά τις προθυμοῖτ' ἂν ζῶν τε
ὡς κάλλιστ' ἂν ζῆν κατὰ δύναμιν καὶ τελευτήσας τελευτήσ
τοιαύτης τυχεῖν—λέγω δ' οὐδὲν σοφόν, ἀλλ' ὅπερ ἅπαντες d
Ἕλληγές τε καὶ βάρβαροι γινώσκομέν τινα τρόπον, ὡς ἐξ

b₄ τε ALO: δὲ cod. Voss. b₇ γρ. φίλε ξένε O
c₁ ἀλλαχοῦ ἀπ' ὀρθώσεως· τὸν αὐτὸν ἐπ' αὐτὸν λόγον φέρουσιν in
marg. O c₃ δοκῶ ALO: δόξω L² O² (ξ s. v.)

ἀρχῆς τὸ γενέσθαι χαλεπὸν ἅπαντι ζῳῷ· πρῶτον μὲν τὸ
 μετασχεῖν τῆς τῶν κνουμένων ἕξεως, ἔπειτ' αὖ τὸ γίγνεσθαι,
 5 καὶ ἔτι τὸ τρέφεσθαι καὶ παιδεύεσθαι, διὰ πόνων μυρίων
 974 ταῦτα γίγνεσθαι σύμπαυτα, ὡς φαμεν ἅπαντες. καὶ χρόνος
 βραχὺς ἂν τις εἴη πρὸς λογισμὸν μή τοι τῶν μοχθηρῶν, ἀλλ'
 ὁ πᾶς ἂν ὑπολάβοι μέτριον. οὗτος δὲ σχεδὸν ἀναπρὸν
 δοκεῖ ποιεῖν τινα κατὰ μέσον πῆ βίον τὸν ἀνθρώπινον· ταχύ
 5 γε μὴν ἐπιλαβὸν γῆρας ὄντιωον ποιήσει' ἂν μήποτ' ἐθελῆσαι
 πάλιν ἀναβιῶναι, λογισάμενον τὸν βεβιωμένον ἑαυτῷ βίον,
 ὅστις μὴ τυγχάνει παιδικῆς δόξης μεστὸς ὢν. τούτων δὴ τί
 ποτέ μοι τεκμήριον; ὅτι πέφυκεν ταύτῃ τὸ νῦν ζητούμενον
 b τῷ λόγῳ. ζητοῦμεν δὲ δὴ τίνα τρόπον σοφοὶ γενησόμεθα,
 ὡς οὔσης τινὸς ἐκάστοις ταύτης τῆς δυνάμεως· ἡ δὲ φυγῆ
 φεύγει τότε ὅταν τις πρὸς τινα φρόνησιν ἴη τῶν λεγομένων
 τεχνῶν ἢ φρονήσεων ἢ τινων ἄλλων τοιούτων ὡς οἰόμεθα
 5 ἐπιστημῶν, ὡς ἀξίας τούτων οὐδεμιᾶς οὔσης ἐπικλήσιν
 ῥηθῆναι τῆς περὶ ταῦτα σοφίας τᾶνθρώπινα, τῆς δὲ ψυχῆς
 σφόδρα πεποιθυίας καὶ μαντενομένης ὡς οὔσης αὐτῇ κατὰ
 c τινα φύσιν ταύτης, τίς δέ ἐστιν καὶ πότε καὶ πῶς, οὐ πάνυ
 δυναμένης ἐξευρίσκειν. ἄρ' οὐ τούτῳ σφόδρα προσείχ'
 ἡμῶν ἢ περὶ σοφίαν ἀπορία καὶ ζήτησις, πλείων τῆς ἐλπίδος
 ἐκάστῳ γιγνομένη τῶν ὅσοι ἐν ἡμῖν δυνατοὶ γίνονται φρο-
 5 νίμως αὐτοὺς ἄλλους τε ἐξετάσαι συμφώνως διὰ λόγων
 πάντων καὶ πάντῃ λεγομένων; ταῦτα οὐχ οὕτως ἢ ταύτῃ
 συμφήσομεν ἔχειν;

Κλ. Συμφήσομεν ἐπ' ἐλπίδι σοι ἴσως ταῦτ', ὦ ξένε, τῇ
 d μετὰ σοῦ κατὰ χρόνον ἂν γενομένη, δοξάσαι περὶ αὐτῶν εἰς
 αὐθις τὸ ἀληθέστατον.

a 2 τοι] τι cod. Voss. a 5 ποιήσει' ἂν] ποιήσειαν A : ποιήσοι ἂν
 L : ποιήσει ἂν O a 7 τυγχάνη A (ei fecit A²) O (ei s. v. O²)
 b 3 τότε O² (τ s. v.) : ποτέ A O b 6 τᾶνθρώπινα secl. Hermann
 δὲ A et pr. O : δὲ αὐδ vulg. c 1 δέ L O² (έ s. v.) : δὴ A O καὶ
 πῶς O² : ὅπως A O c 2 οὐ] οὐν A L O προσείχ' scr. rec. :
 πρυσέχοι A O c 4 γίνωνται A (o fecit A²) O c 8 γρ. ἐπ'
 ἐλπίδι σοι ἴσως in marg. O : ἐπ' ἐλπίδ' ἴσως A O d 1 χρόνον A O :
 χρόνον ἱκανὸν L et in marg. γρ. O

ΑΘ. Τὰς ἄλλας τοίνυν ὄσαι ἐπιστήμαι μὲν εἰσιν λε-
γόμεναι, σοφὸν δὲ οὐκ ἀποτελοῦσιν τὸν λαμβάνοντά τε
αὐτὰς καὶ ἔχοντα, πρῶτον διεξιτέον, ὅπως ταύτας ἐκποδῶν 5
θέμενοι, πειρώμεθα ἐκείνας ὧν δεόμεθα παραθέσθαι τε καὶ
παραθέμενοι μαθάνειν.

Πρῶτον μὲν τοίνυν ὧν πρῶτον δεῖ θνητῷ γένει, ἴδωμεν
ὡς εἰσὶ μὲν ἀναγκαιόταται σχεδὸν ἀληθῶς τε πρῶται, ὁ δὲ e
ἐπιστήμων αὐτῶν γιγνόμενος, εἰ καὶ κατ' ἀρχὰς ἔδοξέν τις
εἶναί ποτε σοφός, οὐκ οὐν νῦν γε οὔτε σοφὸς εἶναι δοξάζεται
ὄνειδι τε ἴσχει μᾶλλον ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἐπιστήμης. ἐροῦ- 975
μεν δὴ αἴ τ' εἰσὶν καὶ ὅτι πᾶς ἀνὴρ αὐτάς, σχεδὸν ὅσοις
ἀγῶν πρόκειται τοῦ δοκεῖν ὡς ἀριστον ἄνδρα συμβῆναι
γενόμενον ἄν, φεύγει διὰ τὰς κτήσεις τῆς φρονήσεώς τε καὶ
ἐπιτηδεύσεως. ἔστω δὴ πρῶτον μὲν ἡ τῆς ἀλληλοφαγίας 5
τῶν ζώων ἡμᾶς τῶν μὲν, ὡς ὁ μῦθος ἔστιν, τὸ παράπαν
ἀποστήσασα, τῶν δὲ εἰς τὴν νόμιμον ἐδωδὴν καταστήσασα.
ἴλεω δ' ἡμῖν οἱ πρόσθεν εἴησάν τε καὶ εἰσίν—οἷτινες μὲν
γὰρ οὖν† ἐλέγομεν, πρῶτοι χαιρέτωσαν—ἡ δ' οὖν ἀλφίτων b
τε καὶ ἀλεύρων ποιήσεις ἅμα καὶ τροφή καλὴ μὲν καὶ ἀγαθὴ,
σοφὸν δὲ ἄνδρα τελέως οὐκ ἐβελήσει ποτὲ ἀπεργάσασθαι
τοῦτο γὰρ αὐτό, ἡ τῆς ποιήσεως ἐπίκλησις, τῶν ποιουμένων
αὐτῶν δυσχέρειαν ἀπεργάζοιτ' ἄν. σχεδὸν δ' οὐδὲ χώρας 5
συμπάσης γεωργία· οὐ γὰρ τέχνη ἀλλὰ φύσει κατὰ θεὸν
πάντες φαινόμεθα γῆν μετακεχειρίσθαι. καὶ μὴν οὐδ' ἡ
τῶν οἰκῆσεών γε συνυφή καὶ σύμπασα οἰκοδομία καὶ σκευῶν
πάντων ἀπεργαστικῆ, χαλκεία τε καὶ ἡ τῶν τεκτονικῶν καὶ c
πλαστικῶν καὶ πλεκτικῶν καὶ ἔτι συμπάντων ὀργάνων
παρασκευῆ, δῆμῳ τὸ πρόσφορον ἔχουσα, ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἀρετῇ
λεγομένη. καὶ μὴν οὐδ' ἡ σύμπασα θηρευτικῆ, πολλή περ

d 8 ἴδωμεν A¹: εἰδῶμεν A L O   a 4 φεύγει A: φεύγη A² L O
a 5 δὴ O²: om. A O   a 6 τὸ] ὁ A O   a 7 καταστήσασα]
καταστήσας A et pr. O   a 8 οἷτινες A O² (σὺ s. v.): εἴ τινες L O
b 1 prius οὖν] οὖν οὖς Winckelmann: ὧν Stallbaum: οὖν . . . Baier
b 5 οὐδὲ A L O: οὐδὲ ἡ O²   e 2 ἔτι scr. recc.: ἐπὶ A L O

5 καὶ τεχνικὴ γεγονυῖα, τό γε μεγαλοπρεπὲς σὺν τῷ σοφῷ οὐκ ἀποδίδωσι. οὐ μὴν οὐδὲ μαντικὴ γε οὐδ' ἐρμηνευτικὴ τὸ παράπαν· τὸ λεγόμενον γὰρ οἶδεν μόνον, εἰ δ' ἀληθές, οὐκ ἔμαθεν.

“Οτε δὴ τὴν τῶν ἀναγκαίων ὀρώμεν κτήσιω διὰ τέχνης μὲν
d ἀπεργαζομένην, τούτων δὲ οὐδεμίαν οὐδένα σοφὸν ποιούσαν,
τό γε μετὰ τοῦτο παιδιὰ τις ἂν λείποιο, μιμητικὴ μὲν τὸ
πλείστον ἀλλ' οὐδαμῇ σπουδαία. πολλοῖς μὲν γὰρ ὀργάνοις
μιμοῦνται, πολλοῖς δ' αὐτῶν τῶν σωματῶν οὐ πάντως
5 εὐσχήμοσι μιμήμασι, τὰ τε κατὰ λόγους καὶ μοῦσαν πᾶσαν,
καὶ ὅσων γραφικὴ μήτηρ, πολλῶν καὶ παντοίων ποικιλμάτων
ἀποτελουμένων ἐν πολλοῖς ὑγροῖς καὶ ξηροῖς γένεσιν· ὧν
σοφὸν οὐδένα εἰς οὐδὲν σπουδῇ τῇ μεγίστῃ δημιουργοῦντα ἢ
μιμητικὴ παρέχεται.

e Πάντων δ' ἐξειργασμένων τὸ λοιπὸν βοήθεια γίγνεται ἂν
μυρία μυρίοις, ἢ μὲν μεγίστη τε καὶ εἰς πλείστα πολεμικὴ
κληθεῖσα, στρατηγικὴ τέχνη, εὐδοκιμωτάτη πρὸς χρείαν, εὐ-
τυχίας πλείστης δεομένη, μᾶλλον δὲ ἀνδρεία κατὰ φύσιν ἢ
976 σοφία δεδομένη. ἦν δὲ καλοῦσι μὲν ἰατρικὴν, βοήθεια δέ
που καὶ αὕτη σχεδὸν ὅσων ὦραι ψύχει καὶ καύματι ἀκαίρῳ
καὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις λήζονται τὴν τῶν ζώων φύσιν.
εὐδόκιμον δὲ οὐδὲν τούτων εἰς σοφίαν τὴν ἀληθεστάτην·
5 ἄμετρα γὰρ δόξαις φορεῖται τοπαζόμενα. βοηθοὺς δέ που
καὶ τοὺς κυβερνήτας ἅμα καὶ τοὺς ναύτας ἐροῦμεν, καὶ τού-
των ἄνδρα σοφὸν μηδένα τις ἡμᾶς παραμυθούμενος ἐξ
ἀπάντων διαγγελλέτω· οὐ γὰρ ἂν εἰδείη τις πνεύματος ὀργὴν
b οὐδὲ φιλίαν, ὃ προσφιλὲς ἀπάσῃ κυβερνητικῇ. καὶ μὴν
οὐδ' ὀπίσοι βοηθοὶ δίκαις ἐν τῇ τοῦ λέγειν ῥώμῃ φασὶ
γίγνεσθαι, μνήμη καὶ τριβῇ δόξης ἤθεσιν προσέχοντες τὸν
νοῦν, ἀληθείας δὲ τῶν ὄντως δικαίων ἐκτὸς παρεσφαλμένοι.

d 7 ἀποτελουμένων] ἀποτυπουμένων O² (υπ σ. v.) d 8 γρ. ἡμῖν ἢ
μιμητικῇ· ἀπ' ὀρθώσεως marg. O a 1 δεδομένη] γενομένη Hermann
a 8 οὐ A L : οὐδὲ vulg. b 3 μνήμη καὶ τριβῇ Λ et pr. O δόξης]
δόξαις Winckelmann (dist. post τριβῇ) ἤθεσιν] ἢ ἔθεσιν Winckelmann

Λοιπὴ δ' ἔτι πρὸς δόξαν σοφίας ἐστὶν τις ἄτοπος δύναμις, 5
 ἣν φύσιν ἂν οἱ πολλοὶ μᾶλλον ἢ σοφίαν ὀνομάσειαν, τότε
 ὅταν τινὰ τις συννοῇ ῥαδίως μὲν ὅτι περ ἂν μανθάνῃ μαν-
 θάνοντα, μάλα δὲ πολλὰ καὶ ἀσφαλῶς μνημονεύοντα, ὅταν c
 τε τὸ πρόσφορον ἐκάστῳ διαμνημονεύῃ τις, ὅτι γιγνόμενον
 ἂν πρέποι, τοῦτο δὲ ταχὺ δρᾶ· ταῦτα γὰρ ἅπαντα οἱ μὲν
 φύσιν, οἱ δὲ σοφίαν, οἱ δὲ ἀγχίνουσαν θήσουσιν φύσεως,
 σοφὸν δὲ ὄντως οὐδενὶ τούτων οὐδεὶς τῶν ἐμφρόνων ἐθελήσει 5
 ποτὲ καλεῖν.

Ἄλλὰ μὴν δεῖ φανῆναί γέ τινα ἐπιστήμην ἣν ἔχων
 σοφὸς γίγνοιτ' ἂν ὁ σοφὸς ὄντως ὦν καὶ μὴ μόνον δοξα-
 ζόμενος. ἴδωμεν δὴ. χαλεπῶ μὲν γὰρ λόγῳ παντάπασιν
 ἐπιχειροῦμεν, ἐτέραν πάρεξ τῶν εἰρημένων εὐρεῖν, ἢ σοφία d
 μὲν λέγοιτ' ἂν ὄντως τε καὶ εἰκότως, ὁ δὲ λαβῶν οὔτε
 βάνανσος οὔτ' ἠλίθιος ἔσται, σοφὸς δὲ καὶ ἀγαθὸς δι' αὐτὴν
 πολίτης τε καὶ ἀρχῶν καὶ ἀρχόμενος ἐνδίκως ἔσται πόλεως
 ἅμα καὶ ἐμμελής. κατἴδωμεν δὴ ταύτην πρώτην, τίς ποτ' 5
 ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐπιστήμη μία διεξελλθοῦσα ἢ μὴ
 παραγενομένη τῶν νῦν παρουσῶν ἀνοητότατον ἂν καὶ ἀφρο-
 νέστατον παράσχοιτο ζῶον τὸ τῶν ἀνθρώπων. οὐ δὴ
 τοῦτό γε πάνυ χαλεπὸν τὸ κατιδεῖν. μία γὰρ ὡς εἰπεῖν e
 πρὸς μίαν ἢ τὸν ἀριθμὸν δοῦσα παντὶ τῷ θνητῷ γένει τοῦτ'
 ἂν δράσειεν· θεὸν δ' αὐτὸν μᾶλλον ἢ τινα τύχην ἠγοῦμαι
 δόντα ἡμῖν σφύζην ἡμᾶς. ὃν δὲ θεὸν ἠγοῦμαι, φράζειν χρή,
 καίπερ ἄτοπον ὄντα, καὶ πῶς οὐκ ἄτοπον αὖ· πῶς γὰρ τὸ 5
 ἀγαθῶν αἴτιον ἡμῖν συμπάντων οὐ καὶ τοῦ πολὺ μεγίστου, 977
 τῆς φρονήσεως, αἴτιον ἠγεῖσθαι δεῖ γεγονέναι; τίνα δὴ καὶ
 σεμνύνων ποτὲ λέγω θεόν, ὧ Μέγισλλέ τε καὶ Κλειωία;
 σχεδὸν Οὐρανόν, ὃν καὶ δικαιοτάτον, ὡς σύμπαντες ἄλλοι

b 7 ὅτι περ ἂν L (ut vid.) O²: ὅτι πᾶσαν A O c 2 τε O² (τ
 s. v.): δὲ A O c 3 πρέποι O¹: πρέπον A O c 5 οὐδενὶ
 A O: οὐδένα O² d 4 τε et ἔσται secl. Stallbaum d 6 μί' ἂν
 ἐξελλθοῦσα Hermann ἡ om. A et pr. O d 8 παράσχοιτο Hermann:
 παράσχοι τὸ A O: παράσχοιτο τὸ L et γρ. O e 5 τὸ A O: τὸν O²
 (v. s. v.) a 3 λέγω L (ut vid.) Eus.: λέγων A O

Δόξειε δ' ἂν ἴσως τις βραχέων ἔνεκα ἀριθμοῦ δεῖσθαι τὸ
 τῶν ἀνθρώπων γένος, εἰς τὰς τέχνας ἀποβλέψας—καίτοι μέγα
 μὲν καὶ τοῦτο—εἰ δέ τις ἴδοι τὸ θεῖον τῆς γενέσεως καὶ τὸ
 5 θνητόν, ἐν ᾧ καὶ τὸ θεοσεβῆς γνωρισθήσεται καὶ ὁ ἀριθμὸς
 οὕτως, οὐκ ἂν ἔτι πᾶς ἂν τις γνοίῃ σύμπατα ἀριθμὸν ὅσης 978
 ἡμῖν δυνάμεως αἴτιος ἂν εἴη συγγιγνόμενος—ἐπεὶ καὶ τὰ κατὰ
 μουσικὴν πᾶσαν διαριθμουμένων κινήσεώς τε καὶ φθόγγων
 δῆλον ὅτι δεῖ—καὶ τὸ μέγιστον, ἀγαθῶν ὡς πάντων αἴτιον,
 ὅτι δὲ κακῶν οὐδενός, εὖ τοῦτο γνωστέον, ὃ καὶ τάχα γένοιτ' 5
 ἂν. ἀλλ' ἡ σχεδὸν ἀλόγιστός τε καὶ ἄτακτος ἀσχήμων τε
 καὶ ἄρρυθμος ἀνάρμοστός τε φορὰ, καὶ πάνθ' ὅποσα κακοῦ
 κεκοινώηκέν τις, ἐπιλέλειπται παντὸς ἀριθμοῦ, καὶ δεῖ b
 τοῦθ' οὕτω διανοεῖσθαι τὸν μέλλοντα εὐδαίμονα τελευτήσειν·
 καὶ τό γε δὴ δίκαιόν τε καὶ ἀγαθὸν καὶ καλὸν καὶ πάντα
 τὰ τοιαῦτα οὐδεὶς ποτε μὴ γιγνώσκων, ἀληθοῦς δόξης ἐπιλα-
 βόμενος, διαριθμῆσεται πρὸς τὸ ἑαυτὸν τε καὶ ἕτερον πείσαι 5
 τὸ παράπαν.

Ἴωμεν δὴ σκεψόμενοι πρὸς τοῦτ' αὐτό, πῶς ἐμάθομεν
 ἀριθμεῖν. φέρε· τὸ γὰρ ἐν δὴ καὶ δύο γέγονε πόθεν ἡμῖν
 ὥστ' ἐννοῆσαι, φύσιν ταύτην ἔχουσιν ἐκ τοῦ παντὸς πρὸς c
 τὸ δυνατοῦς ἐννοεῖν εἶναι; πολλοῖς δὲ ἄλλοις αὖ τῶν ζῴων
 οὐδ' εἰς αὐτὸ τοῦθ' ἡ φύσις παραγέγονεν, ὥστε μαθεῖν δυνα-
 τοῖς εἶναι παρὰ τοῦ πατρὸς ἀριθμεῖν, παρὰ δ' ἡμῖν τοῦτ'
 αὐτὸ πρῶτον ἐνέγκισεν ὁ θεός, ὥστε ἱκανοῖς εἶναι δεικνύ- 5
 μενον συννοεῖν, ἔπειτ' ἔδειξεν καὶ δείκνυσιν· ὦν τί κάλλιον
 ἐν ἐνὸς ἂν τις θεάσαιο πλην τὸ τῆς ἡμέρας γένος, εἴτα εἰς
 τὸ τῆς νυκτὸς ἔλθοι μέρος ἔχων ὄψιν, ὅθεν ἕτερον πᾶν αὐτῷ
 φαίνεται ἂν; καὶ ἐλίττων δὴ ταῦτα αὐτὰ ὅταν μὴ παύηται d
 πολλὰς μὲν νύκτας, πολλὰς δὲ ἡμέρας [ἄς] οὐρανός, οὐδέποτε

e3 ἴσως Theo: ἱκανῶς libri   τις ALO: τισι O² (σι s. v.)
 e4 ἀποβλέψας ALO: ἀποβλέψασι O² (σι s. v.)   e6 δ Theo: om.
 libri   a1 ἂν τις· ἀπ' ὀρθώσεως I²O²: μάντις ALO   a5 ὃ
 ALO: ὅτι vulg.   b3 τό γε ALO: τότε LO² (τ s. v.)   e1 ἔχουσιν
 ALO: ἴσχουσιν LO²   c7 (εἰ) εἰς ci. Ast   d1 ὅταν· ἀπ'
 ὀρθώσεως marg. LO: ὅντα ALO   ὅντα μὴ παύηται et d2 & s secl. Ast

παύεται διδάσκων ἀνθρώπους ἔν τε καὶ δύο, πρὶν ἂν καὶ ὁ
 δυσμαθέστατος ἱκανῶς μάθῃ ἀριθμεῖν· ὥς γὰρ καὶ τρία καὶ
 5 τέτταρα καὶ πολλά, ἕκαστος ἡμῶν ἐπινοήσειεν ἂν ὄρων ταῦτα.
 καὶ ἐκ τούτων ἐν ἐποίησεν τὴν σελήνην ὁ θεὸς ἀπεργασά-
 μενος, ἣ τοτὲ μὲν μείζων φαινομένη, τοτὲ δ' ἐλάττων, διεξήλθεν
 e ἄλλην αἰὲ φαίνουσα ἡμέραν, μέχρι πεντεκαίδεκα ἡμερῶν καὶ
 νυκτῶν· αὕτη δ' ἔστιν περίοδος, εἰ βούλεται τις τὸν κύκλον
 ἓνα ὅλον εἰς ἐν τιθέναι, ὥστε ὡς ἔπος εἰπεῖν καὶ τὸ δυσμα-
 θέστατον ἂν μαθεῖν ζῶον, οἷς παρέδωκεν φύσιν ὁ θεὸς τοῦ
 5 δυνατοῦ εἶναι μαθάνειν. καὶ μέχρι μὲν τούτων τε καὶ ἐν
 τούτοις σύμπαν τὸ δυνατόν τῶν ζώων μάλα ἀριθμητικὸν
 979 γέγονε, τὸ καθ' ἐν αὐτὸ σκοποῦν· τὸ δὲ πρὸς ἄλληλα
 πάντα ἀριθμὸν αἰὲ λογίζεσθαι, δοκῶ μὲν μείζονος ἔνεκα, καὶ
 τούτου δὲ σελήνην, καθάπερ εἶπομεν, ἀξανομένην καὶ
 φθίνουσαν ἐμπούησας, μῆνας πρὸς τὸν ἐνιαυτὸν συνεστήσατο,
 5 καὶ πάντα ἀριθμὸν πρὸς ἀριθμὸν ἤρξατο συνορᾶν εὐδαίμονι
 τύχῃ. διὰ δὲ ταῦθ' ἡμῶν καρποὶ τε καὶ ἐγκύμων ἢ γῆ γέ-
 γονεν, ὥστ' εἶναι τροφήν πᾶσι τοῖς ζώοις, ἀνέμων τε καὶ
 ὑετῶν γιγνομένων οὐκ ἐξαισίων οὐδὲ ἀμέτρων· ἀλλ' εἴ τι
 b παρὰ ταῦτα γίγνεται πρὸς τὸ φλαῦρον, οὐ τὴν θείαν ἀλλὰ
 τὴν ἀνθρωπίνην αἰτιᾶσθαι χρὴ φύσιν, οὐκ ἐν δίκῃ διανέ-
 μουσαν τὸν αὐτῶν βίον. ἡμῖν δ' οὖν ζητοῦσιν περὶ νόμων
 σχεδὸν ἔδοξεν τὰ μὲν ἄλλα ῥάδιά τ' εἶναι γινῶναι τὰ βέλ-
 5 τιστα ἀνθρώποις, καὶ πᾶς ἂν ἱκανὸς γίγνεσθαι καὶ συνεῖναι
 τὰ λεγόμενα καὶ ποιεῖν, εἰ γνοίῃ τί ποτ' ἔστιν ὃ συμφέρειν
 εἰκὸς καὶ τί τὸ μὴ συμφέρον· ἔδοξε δὴ καὶ νῦν ἔτι δοκεῖ τὰ
 c μὲν ἄλλα ἐπιτηδεύματα πάντα οὐ σφόδρα χαλεπὰ εἶναι, τὸ
 δὲ τίνα τρόπον χρὴ γίγνεσθαι χρηστοὺς ἀνθρώπους παγχά-
 λεπον. καὶ τὰ μὲν ἄλλα αὖ πάντα κτᾶσθαι χρηστά, τὸ λε-
 γόμενόν [τε], καὶ δυνατόν καὶ οὐ χαλεπόν, οὐσίαν τε ὄσσην δεῖ
 5 καὶ μὴ δεῖ, καὶ σῶμα οἶόν τε δεῖ καὶ μή· καὶ ψυχὴν ὅτι μὲν

d 6 ἐν ἐποίησεν] ἐνεποίησε Hermann

a 1 αὐτὸ Λ Ο : αὐτὸ καθ'

αὐτὸ vulg.

c 3 χρηστά L (ut vid.) O² : χρὴ Α Ο

c 4 τε

om. Bekker

ἀγαθὴν δεῖ, συγχωρεῖ πᾶς παντί, τὸ δ' ὄντινα τρόπον ἀγαθὴν, ὅτι μὲν αὖ δίκαιαν καὶ σώφρονα καὶ ἀνδρείαν, καὶ ταῦτα, ὅτι δὲ σοφὴν, φησὶ μὲν πᾶς δεῖν, ἦντινα δὲ σοφίαν, ὡς ἄρτι διεληλύθαμεν, οὐδεὶς οὐδενὶ τὸ παράπαν ἔτι σννομολογεῖ d τῶν πολλῶν. νῦν οὖν δὴ παρὰ πάσας τὰς πρόσθεν σοφίας οὐ φαύλην τῶν ἀνευρίσκομεν εἰς αὐτὰ γε ταῦτα, τὸ δοκεῖν σοφὸν εἶναι τὸν γε μεμαθηκότα ἄπερ καὶ διεληλύθαμεν· εἰ δ' ἔστι σοφὸς ὁ ταῦτ' ἐπιστήμων καὶ ἀγαθός, τούτου δὴ πέρι λόγον 5 δεῖ λαβεῖν.

ΚΛ. Ὡς ξένε, ὡς εἰκότως εἶπες ὅτι περὶ μεγάλων μεγάλα ἐπιχειρεῖς φράζειν.

ΑΘ. Οὐ γὰρ σμικρά, ὦ Κλειμία· τὸ δὲ χαλεπώτερον, ὅτι e παντάπασι καὶ πάντως ἀληθῆ.

ΚΛ. Σφόδρα γε, ὦ ξένε· ἀλλ' ὅμως μὴ ἀποκάμης λέγων ὁ φῆς.

ΑΘ. Ναί, μηδὲ σφὼ τοίνυν ἀκούοντε. 5

ΚΛ. Ταῦτ' ἔσται· καὶ ὑπὲρ ἀμφοῖν ἐγὼ σοι φράζω.

ΑΘ. Καλῶς. ἐξ ἀρχῆς δὴ ῥητέον ἀνάγκη πρῶτον, ὡς 980 φαίνεται, μάλιστα μὲν ἂν, εἰ δυνάμεθα ἐνὶ λαβεῖν ὀνόματι, τίς ἔστιν ἣν οἰόμεθα σοφίαν εἶναι, τοῦτο δ' εἰ σφόδρα ἀδυνατοῦμεν, τὸ δεύτερον, τίνες εἰσὶν ποτε καὶ ὀπόσαι τινές, ἄς τις λαβὼν σοφὸς ἂν εἴη κατὰ τὸν ἡμέτερον μῦθον. 5

ΚΛ. Λέγοις ἂν.

ΑΘ. Τὸ δὴ μετὰ τοῦτο ἀνεμέσητον τῷ νομοθέτῃ τὸ κάλλιον τῶν πρότερον εἰρημένων περὶ θεῶν καὶ ἄμεινον ἀπεικάζοντι λέγειν, οἷον παιδιᾶ καλῆ χρωμένῳ καὶ τιμῶντι θεοῦς, ὕμνοις τε καὶ εὐδαιμονία γεραίροντι διάγειν τὸν αὐτοῦ b βίον.

ΚΛ. Ἡ καλῶς, ὦ ξένε, λέγεις. εἰ γὰρ σοι τοῦτο τέλος εἴη τῶν νόμων, θεοὺς προσπαίσαντι καθαρώτερόν δὲ δια-

a 1 ἀνάγκη Schneider : ἀνάγκη libri : ἂν εἴη Hermann a 8 εἰρη-
 μένων A L O : γρ. εἰρηκότων in marg. L O (cum Vat. 1029)
 a 9 παιδιᾶ in marg. L O : παιδεία A L O b 4 δὲ A L O : τε
 vulg.

5 γαγόντι τὸν βίον τῆς ἅμα τελευτῆς ἀρίστης τε καὶ καλλίστης
 τυχεῖν.

ΑΘ. Πῶς οὖν, ᾧ Κλεινία, λέγομεν; ἢ δοκεῖ τοὺς θεοὺς
 ὑμνοῦντες σφοδρὰ τιμῶμεν, εὐχόμενοι τὰ κάλλιστα καὶ

c ΚΛ. Θαυμαστῶς μὲν οὖν οὕτως. ἀλλ', ᾧ δαιμόνιε,
 πιστεύσας τοῖς θεοῖς εὐχου τε καὶ λέγε τὸν ἐπιόντα σοι
 λόγον τῶν καλῶν περὶ τοὺς θεοὺς τε καὶ τὰς θεάς.

ΑΘ. Ἔσται ταῦτα, ἂν αὐτὸς ὁ θεὸς ἡμῖν ὑφηγηται.
 5 συνεύχου μόνον.

ΚΛ. Λέγοις ἂν τὸ μετὰ τοῦτο.

ΑΘ. Θεογονίαν τοίνυν καὶ ζῳογονίαν ἀναγκαῖον, ὡς
 ἔοικεν, πρῶτόν μοι, κακῶς ἀπεικασάντων τῶν ἔμπροσθεν,
 βέλτιον ἀπεικάσαι κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον, ἀναλαβόντα
 d ὄν πρὸς τοὺς ἀσεβεῖς ἐπικεχείρηκα λέγων, φράζων ὡς εἰσὶν
 θεοὶ ἐπιμελούμενοι πάντων, σμικρῶν καὶ μειζόνων, καὶ
 σχεδὸν ἀπαραμύθητοι τῶν περὶ τὰ δίκαιά εἰσιν πράγματα—
 εἰ δὴ μέμνησθέ γε, ᾧ Κλεινία· ἐλάβετε μὲν γὰρ δὴ καὶ
 5 ὑπομνήματα—καὶ γὰρ ἦν τὰ ῥηθέντα τότε καὶ μάλα ἀληθῆ·
 τόδε δὲ αὐτῶν ἦν τὸ μέγιστον, ὅτι πρεσβύτερον εἶη ψυχῇ
 σώματος ἅπαντα παντός—ἄρα μέμνησθε; ἢ πάντως που
 τοῦτό γε;—ὃ γὰρ ἄμεινον καὶ παλαιότερον καὶ θεοειδέστερον,
 e πιθανὸν ὅτι τοῦ ἴνεου καὶ νεωτέρου καὶ ἀτιμότερου, πανταχῆ
 τε ἄρχον ἀρχομένου πρεσβύτερον καὶ ἄγον ἀγομένου πάντη.
 λάβωμεν δὴ τοῦτό γε, ὡς ψυχῇ πρεσβυτέρον ἐστι σώματος.

981 εἰ δ' ἔχει τοῦτο οὕτως, τό γε πρῶτον ἡμῖν τοῦ πρώτου τῆς
 γενέσεως πιθανώτερον ἂν εἶη σχεδὸν ὑπεργόμενον· καὶ θῶμεν
 δὴ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀρχῆς εὐσχημονέστερον ἔχειν, καὶ τῶν
 μεγίστων σοφίας περὶ θεῶν γενέσεως ὀρθότατα ἐπιβαίνειν
 5 ἡμᾶς.

ΚΛ. Ἔστω ταῦτα εἰς δύναμιν λεγόμενα.

c2 σοι A L O : ἀεὶ σοι in marg. γρ. L O
 Eus. d i λέγων Eus. : λόγους libri
 e i νέου A L O : χείρονος scr. recs.

c9 ἔμπροσθεν] ὕστερον
 d 7 ἦ] ἦ Stallbaum

ΑΘ. Φέρε δὴ, ζῶόν γε ἀληθέστατα λέγεσθαι κατὰ φύσιν
φῶμεν τοῦτό γε, ὅταν μία συνελθοῦσα σύστασις ψυχῆς καὶ
σώματος ἀποτέκη μίαν μορφήν;

ΚΛ. Ὅρθως.

10

ΑΘ. Ζῶον μὲν δὴ τὸ τοιοῦτον καλεῖται δικαιοτάτα;

b

ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Στερεὰ δὲ σώματα λέγεσθαι χρὴ κατὰ τὸν εἰκότα
λόγον πέντε, ἐξ ὧν κάλλιστα καὶ ἀριστά τις ἂν πλάττοι, τὸ
δὲ ἄλλο γένος ἅπαν ἔχει μορφήν μίαν· οὐ γὰρ ἔστιν ἀσώ- 5
ματον ὅτι τ' ἄλλο γίγνοιτ' ἂν καὶ χρώμα οὐδὲν οὐδαμῶς
οὐδέ ποτ' ἔχον, πλὴν τὸ θειότατον ὄντως ψυχῆς γένος. τοῦτο
δ' ἔστι σχεδὸν ᾧ μόνῳ πλάττειν καὶ δημιουργεῖν προσήκει,
σώματι δέ, ὃ λέγομεν, πλάττεσθαι καὶ γίνεσθαι καὶ ὀρα- c
σθαι· τῷ δέ—λέγωμεν πάλιν· οὐ γὰρ ἅπαξ ρητέον—ἀοράτω
τε εἶναι καὶ γινώσκοντι νοητῷ τε, μνήμης μεταλαμβάνοντι
λογισμοῦ τε ἐν περιτταῖς τε καὶ ἀρτίαις ἅμα μεταβολαῖς.
πέντε οὖν ὄντων τῶν σωμάτων, πῦρ χρὴ φάναι καὶ ὕδωρ 5
εἶναι καὶ τρίτον ἀέρα, τέταρτον δὲ γῆν, πέμπτον δὲ αἰθέρα,
τούτων δ' ἐν ἡγεμονίαις ἕκαστον ζῶον πολὺ καὶ παντοδαπὸν
ἀποτελεῖσθαι. μαθεῖν δὲ καθ' ἐν ᾧδ' ἔστιν χρεῶν. γήινον
μὲν τιθῶμεν τὸ πρῶτον ἡμῶν ἔν, πάντας μὲν ἀνθρώπους, d
πάντα δὲ ὅσα πολύποδα καὶ ἄποδα, καὶ ὅσα πορεύσιμα καὶ
ὅσα μόνιμα, διειλημμένα ρίζαις· τὸ δὲ ἐν αὐτοῦ τόδε νομίζειν
δεῖ, ὡς πάντα μὲν ἐξ ἀπάντων ταῦτ' ἔστιν τῶν γενῶν, τὸ δὲ
πολὺ τούτου γῆς ἔστιν καὶ τῆς στερεμνίας φύσεως. ἄλλο 5
δὲ χρὴ ζῶον γένος θεῖναι δεύτερον γινόμενον ἅμα καὶ
δυνατὸν ὀρασθαι· τὸ γὰρ πλείστον πυρὸς ἔχει, ἔχει μὴν γῆς
τε καὶ ἀέρος, ἔχει δὲ καὶ ἀπάντων τῶν ἄλλων βραχέα μέρη, e
διὸ δὴ ζῶά τε ἐξ αὐτῶν παντοδαπὰ γίνεσθαι χρὴ φάναι καὶ
ὀρώμενα, νομίσει δὲ δὴ δεῖ πάλιν τὰ κατ' οὐρανὸν ζῶων

a8 τοῦτό γε L (ut vid.) O³ (γ s. v.): τοῦτό τε Λ O: γρ. τότε in marg. O b6 ὅτι τ' ἄλλο A O: ὅτι τᾶλλα L: ὅτι ποτ' ἄλλο in marg. L c3 νοητῷ τε L (ut vid.) O² (τ s. v.): νοητῷ δὲ A O c7 ἕκαστον A O: ἐκάστων vulg. d4 δεῖ scr. recc.: δεῖν A L O

γένη, ὃ δὴ πᾶν χρὴ φάναι θεῖον γένος ἄστρον γεγενῆσθαι,
 5 σώματος μὲν τυχὸν καλλίστου, ψυχῆς δ' εὐδαιμονεστάτης
 τε καὶ ἀρίστης. δυοῖν δὲ αὐτοῖς μοιρῶν τὴν ἑτέραν χρὴ
 δόξῃ μεταδιδόναι σχεδόν· ἢ γὰρ ἀνώλεθρόν τε καὶ ἀθάνατον
 982 ἕκαστον αὐτῶν εἶναι καὶ θεῖον τὸ παράπαν ἐξ ἀπάσης ἀνά-
 γκης, ἢ τινα μακραίωνα βίον ἔχειν ἱκανὸν ἕκαστῳ ζωῆς, ἧς
 οὐδέν τι πλείονος ἂν προσδεῖσθαι ποτε.

Νοήσωμεν οὖν πρῶτον, ὃ λέγομεν, δύο τὰ τοιαῦτα εἶναι
 5 ζῶα—πάλω γὰρ λέγωμεν—ὄρατὰ μὲν ἀμφοτέρα, τὸ μὲν ἐκ
 πυρός, ὡς δόξειεν ἂν, ὄλον, τὸ δ' ἐκ γῆς, καὶ τὸ μὲν γήινον
 ἐν ἀταξία, τὸ δ' ἐκ πυρός ἐν τάξει πάσῃ κινούμενον. τὸ μὲν
 οὖν ἐν ἀταξίᾳ κινούμενον ἄφρον χρὴ νομίζειν, ὅπερ ὡς τὸ
 b πολὺ δρᾷ τὸ περὶ ἡμᾶς ζῶον, τὸ δὲ ἐν τάξει τε καὶ οὐρανῷ
 πόρον ἔχον μέγα τεκμήριον χρὴ ποιεῖσθαι τοῦ φρόνιμον εἶναι
 κατὰ ταῦτα γὰρ ἂν καὶ ὡσαύτως πορευόμενον αἰεὶ καὶ ποιοῦν
 καὶ πάσῃον τεκμήριον ἱκανὸν τοῦ φρονίμως ζῆν εἴη παρε-
 5 χόμενον. ἢ ψυχῆς δὲ ἀνάγκη νοῦν κεκτημένης ἀπασῶν
 ἀναγκῶν πολὺ μεγίστη γίγνοιτ' ἂν—ἄρχουσα γὰρ ἄλλ' οὐκ
 ἀρχομένη νομοθετεῖ—τὸ δὲ ἀμετάστροφον, ὅταν ψυχὴ τὸ
 c ἄριστον κατὰ τὸν ἄριστον βουλευσῆται νοῦν, τὸ τέλεον
 ἐκβαίνει τῷ ὄντι κατὰ νοῦν, καὶ οὐδὲ ἀδάμας ἂν αὐτοῦ
 κρείττον οὐδὲ ἀμεταστροφώτερον ἂν ποτε γένοιτο, ἀλλ' ὄντως
 τρεῖς Μοῖραι κατέχουσαι φυλάττουσι τέλεον εἶναι τὸ βελ-
 5 τίστη βουλή βεβουλευμένον ἕκαστοις θεῶν. τοῖς δὲ ἀνθρώ-
 ποις ἐχρῆν τεκμήριον εἶναι τοῦ νοῦν ἔχειν ἄστρα τε καὶ
 σύμπασαν ταύτην τὴν διαπορείαν, ὅτι τὰ αὐτὰ αἰεὶ πράττει
 διὰ τὸ βεβουλευμένα πάλαι πράττειν θαυμαστόν τινα χρόνον
 d ὅσον, ἀλλ' οὐ μεταβουλευόμενον ἄνω καὶ κάτω, τοτὲ μὲν
 ἕτερα, ἄλλοτε δὲ ἄλλα πράττον, πλανᾶσθαι τε καὶ μετακυ-
 κλείσθαι. τοῦθ' ἡμῶν τοῖς πολλοῖς αὐτὸ τοῦναντίον ἔδοξεν,
 ὅτι τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως πράττει, ψυχὴν οὐκ ἔχειν· οὕτω

ε 6 αὐτοῖς] αὐτοῖν fecit a   c 1 τὸ] τότε ci. Schneider   c 2 ἐκ-
 βαίνει' ἀλλαχοῦ ἀπ' ὀρθώσεως in marg. L O : ἐσβαίνει A L O   c 7 δια-
 πορείαν O : διαπορίαν A O   d 4 πράττει ci. Stephanus : πράττειν libri

τοῖς ἄφροσι συνεφέσπετο τὸ πλῆθος, ὡς τὸ μὲν ἀνθρώπων 5
 ἔμφρον καὶ ζῶν ὡς κινούμενον ὑπολαβεῖν, τὸ δὲ θεῖον ἄφρον
 ὡς μένον ἐν ταῖς αὐταῖς φοραῖς· ἐξῆν δὲ ἀνθρώπῳ γε ἐπὶ e
 τὰ καλλίῳ καὶ βελτίῳ καὶ φίλα τιθεμένῳ λαμβάνειν ὡς
 διὰ τοῦτο αὐτὸ ἔμφρον δεῖ νομίζειν τὸ κατὰ ταῦτα καὶ
 ὡσαύτως καὶ διὰ ταῦτα πρᾶττον αἰεὶ, τοῦτο δ' εἶναι τῶν
 ἄστρον φύσιν, ἰδεῖν μὲν καλλίστην, πορείαν δὲ καὶ χορείαν
 πάντων χορῶν καλλίστην καὶ μεγαλοπρεπεστάτην χορεύοντα 5
 πᾶσι τοῖς ζῶσι τὸ δέον ἀποτελεῖν. καὶ μὴν ὅτι γε δικαίως
 ἔμψυχα αὐτὰ λέγομεν, πρῶτον τὸ μέγεθος αὐτῶν διαση- 983
 θῶμεν. οὐ γάρ, ὡς σμικρὰ φαντάζεται, τηλικαῦτα ὄντως
 ἐστίν, ἀλλ' ἀμήχανον ἕκαστον αὐτῶν τὸν ὄγκον—πιστεῦσαι
 δ' ἄξιον· ἀποδείξεσιν γὰρ ἱκαναῖς λαμβάνεται—τὸν γὰρ
 ἥλιον ὅλον τῆς γῆς ὅλης μείζω διασηθῆναι δυνατὸν ὀρθῶς, 5
 καὶ πάντα δὴ τὰ φερόμενα ἄστρα θαυμαστόν τι μέγεθος ἔχει.
 λάβωμεν δὴ τίς τρόπος ἂν εἴη τοσοῦτον περιφέρειν ὄγκον
 τινὰ φύσιν τὸν αὐτὸν αἰεὶ χρόνον, ὅσον καὶ νῦν περιφέρεται.
 θεὸν δὴ φημι τὸν αἴτιον ἔσεσθαι, καὶ οὐποθ' ἐτέρως εἶναι b
 δυνατόν· ἔμψυχον μὲν γὰρ οὐποτε γένοιτ' ἂν ἐτέρα πλὴν
 διὰ θεόν, ὡς ἡμεῖς ἀπεφηνάμεθα. ὅτε δὲ τοῦτο οἶός τέ
 ἐστὶν θεός, ἅπαντα αὐτῷ ῥαστώνῃ γέγονεν τοῦ πρῶτον μὲν
 ζῶον γεγενῆσθαι πᾶν σῶμα καὶ ὄγκον σύμπαντα, ἔπειτα, ἥπερ 5
 ἂν διανοηθῆ βέλτιστα, ταύτη φέρειν. νῦν δὲ περὶ ἀπάντων
 τούτων ἓνα λόγον λέγομεν ἀληθῆ· οὐκ ἔστιν γῆν τε καὶ
 οὐρανὸν ἅπαντάς τε ἀστέρας ὄγκους τε ἐκ τούτων σύμπαντας, c
 μὴ ψυχῆς πρὸς ἐκάστῳ γενομένης ἢ καὶ ἐν ἐκάστοις, εἶτα
 εἰς ἀκρίβειαν κατ' ἐνιαυτὸν οὕτω πορεύεσθαι κατὰ μῆνάς τε
 καὶ ἡμέρας, καὶ σύμπαντα τὰ γιγνόμενα σύμπασιν ἡμῖν ἀγαθὰ
 γίγνεσθαι. 5

Δεῖ δέ, ὅσῳ φλαυρότερόν ἐστ' ἄνθρωπος, μὴ τοι
 ληροῦντά γε, σαφῶς δέ τι λέγοντα φαίνεσθαι. ῥύμας
 μὲν οὖν εἴ τις αἰτίας τινὰς ἐρεῖ σωμάτων ἢ φύσεις ἢ τι

e 3 πρᾶττον] πράττειν ci. Stephanus

b 2 ἐτέρα Λ Ο: ἐτέρως vulg.

τοιοῦτον, οὐδὲν σαφὲς ἐρεῖ· τὸ δὲ παρ' ἡμῶν εἰρημένον
 d σφόδρ' ἀναλαβεῖν χρή, πότερον ἔχει λόγον ὁ λόγος ἢ πάντως
 ὑστερεῖ, τὸ πρῶτον μὲν τὰ ὄντα εἶναι δύο, τὸ μὲν ψυχὴν, τὸ
 δὲ σῶμα, καὶ πολλὰ ἑκατέρου, πάντα δὲ ἀλλήλων ἄλλα καὶ
 ἑκάτερα ἑκατέρων, καὶ τρίτον ἄλλο οὐδὲν κοινὸν οὐδεὶ,
 5 διαφέρειν δὲ ψυχὴν σώματος. ἔμφρον μὲν που, τὸ δὲ ἄφρον
 θήσομεν, ἄρχον δέ, τὸ δὲ ἀρχόμενον, καὶ τὸ μὲν αἰτιον
 ἀπάντων, τὸ δὲ ἀναίτιον πάσης πάθης· ὥστε τά γε δὴ κατ'
 e οὐρανὸν ὑπ' ἄλλου του φάναι γεγενῆσθαι, καὶ μὴ ψυχῆς τε
 καὶ σώματος οὕτως εἶναι γεννήματα, πολλὴ μωρία τε καὶ
 ἀλογία. εἰ δ' οὖν δεῖ νικᾶν τοὺς περὶ ἀπάντων τῶν τοιοῦτων
 5 σύμπαντα, δυοῖν τοι θάτερα θετέον αὐτά· ἢ γὰρ θεοὺς αὐ-
 τοὺς ταῦτα ὑμνητέον ὀρθότατα, ἢ θεῶν εἰκόνας ὡς ἀγάλματα
 984 ὑπολαβεῖν γεγενῆσθαι, θεῶν αὐτῶν ἐργασαμένων· οὐ γὰρ
 ἀνοήτων γε οὐδὲ βραχεὸς ἀξίων, ἀλλ' ὅπερ εἰρήκαμεν, τού-
 των ἡμῖν θάτερα θετέα, τὰ δὲ τεθέντα τιμητέον πάντων
 ἀγαλμάτων διαφερόντως· οὐ γὰρ μήποτε φανῆ καλλίω καὶ
 5 κοινότερα συμπάντων ἀνθρώπων ἀγάλματα, οὐδ' ἐν δια-
 φέρουσιν τόποις ἰδρυμένα, καθαριότητι καὶ σεμνότητι καὶ συμ-
 b πάσῃ ζωῇ διαφέροντα ἢ ταύτῃ ὡς πάντῃ ταύτῃ γεγένηται.
 νῦν οὖν δὴ περὶ θεῶν ἐγχειρῶμεν τό γε τοσοῦτον, τὰ δύο
 κατιδόντες ζῶα ὄρατὰ ἡμῖν, ἃ φαμεν ἀθάνατοι, τὸ δὲ γήμων
 ἅπαν θνητὸν γεγενῆσθαι, τὰ τρία τὰ μέσα τῶν πέντε τὰ μεταξὺ
 5 τούτων σαφέστατα κατὰ δόξαν τὴν ἐπιεικῆ γεγονότα πειρα-
 θῆναι λέγειν. αἰθέρα μὲν γὰρ μετὰ τὸ πῦρ θῶμεν, ψυχὴν
 δ' ἐξ αὐτοῦ τιθῶμεν πλάττειν ζῶα δύναμιν ἔχοντα, ὥσπερ
 c τῶν ἄλλων γενῶν, τὸ πολὺ μὲν τῆς αὐτοῦ φύσεως, τὰ δὲ
 σμικρότερα συνδέσμον χάριν ἐκ τῶν ἄλλων γενῶν· μετὰ
 δὲ τὸν αἰθέρα ἐξ ἀέρος πλάττειν τὴν ψυχὴν γένος ἕτερον

c 9 ἐρεῖ] αἰρεῖ Λ (ἐ ref. in ras. Λ² Ο (ἐ s. v. Ο²) b 1 ταύτη
 A L O : ταῦτα vulg. πάντῃ ταύτῃ A L : πάντῃ Ο b 3 φαμεν
 γρ. Ο : φαίνωμεν A (sed o ex ω Λ²) Ο ἀθάνατον A O : τὸ μὲν s. v.
 et in marg. τὸ μὲν ἀθάνατον a cum γρ. Ο

ζῶων, καὶ τὸ τρίτον ἐξ ὕδατος. πάντα δὲ δημιουργήσασαν
ταῦτα ψυχὴν ζῶων εἰκὸς ὄλον οὐρανὸν ἐμπλήσαι, χρησαμένην 5
πᾶσι τοῖς γένεσι κατὰ δύναμιν, πάντων μὲν μετόχων τοῦ ζῆν
γεγονότων· δεύτερα δὲ καὶ τρίτα καὶ τέταρτα καὶ πέμπτα,
ἀπὸ θεῶν τῶν φανερῶν ἀρξάμενα γενέσεως, εἰς ἡμᾶς τοὺς d
ἀνθρώπους ἀποτελεωτᾶν.

Θεοὺς μὲν δὴ, Δία τε καὶ Ἥραν καὶ τοὺς ἄλλους πάντας,
ὅπη τις ἐθέλει, ταύτη κατὰ τὸν αὐτὸν τιθέσθω νόμον καὶ
πάγιον ἐχέτω τοῦτον τὸν λόγον· θεοὺς δὲ δὴ τοὺς ὕρατούς, 5
μεγίστους καὶ τιμιωτάτους καὶ ὀξύτατον ὀρώντας πάντη, τοὺς
πρώτους τὴν τῶν ἄστρων φύσιν λεκτέον καὶ ὅσα μετὰ τούτων
αἰσθανόμεθα γεγονότα, μετὰ δὲ τούτους καὶ ὑπὸ τούτοις ἐξῆς
δαίμονας, ἀέριον δὲ γένος, ἔχον ἔδραν τρίτην καὶ μέσην, τῆς e
ἐρμηνείας αἴτιον, εὐχαῖς τιμᾶν μάλα χρεῶν χάριν τῆς εὐφήμου
διαπορείας. τῶν δὲ δύο τούτων ζῶων, τοῦ τ' ἐξ αἰθέρος ἐφεξῆς
τε ἀέρος ὄν, διορώμενον ὄλον αὐτῶν ἐκάτερον εἶναι—παρὸν
δὴ πλησίον οὐ κατὰδηλον ἡμῖν γίνεσθαι—μετέχοντα δὲ 5
φρονήσεως θαυμαστῆς, ἅτε γένους ὄντα εὐμαθοῦς τε καὶ 985
μνήμονος, γιννώσκειν μὲν σύμπασαν τὴν ἡμετέραν αὐτὰ
διάνοιαν λέγωμεν, καὶ τὸν τε καλὸν ἡμῶν καὶ ἀγαθὸν ἅμα
θαυμαστῶς ἀσπάξεσθαι καὶ τὸν σφόδρα κακὸν μισεῖν, ἅτε
λύπης μετέχοντα ἤδη—θεὸν μὲν γὰρ δὴ τὸν τέλος ἔχοντα 5
τῆς θείας μοίρας ἕξω τούτων εἶναι, λύπης τε καὶ ἠδονῆς, τοῦ
δὲ φρονεῖν καὶ τοῦ γιννώσκειν κατὰ πάντα μετεिल्φέναι—
καὶ συμπλήρους δὴ ζῶων οὐρανοῦ γεγονότος, ἐρμηνεύεσθαι b
πρὸς ἀλλήλους τε καὶ τοὺς ἀκροτάτους θεοὺς πάντας τε καὶ
πάντα, διὰ τὸ φέρεσθαι τὰ μέσα τῶν ζῶων ἐπὶ τε γῆν καὶ ἐπὶ
τὸν ὄλον οὐρανὸν ἐλαφρᾶ φερόμενα ῥύμη. τὸ δὲ ὕδατος
πέμπτον ὄν ἡμίθειον μὲν ἀπεικάσειεν ἂν τις ὀρθῶς ἀπεικάζων 5
ἐξ αὐτοῦ γεγονέναι, καὶ τοῦτ' εἶναι τοτὲ μὲν ὀρώμενον, ἄλλοτε

ε 1 δὲ γένος A L O Eus.: γε Vat. 1029 Stallbaum ε 3 διαπορίας
A (sed í in ras.) ε 4 ὄν διορώμενον A L O: οὐ διορώμενον vulg.: οὐδ'
δρώμενον Hermann α 4 κακὸν L O² (ον s. v.): κακῶς A O b 1 δὴ
A L: δὲ O b 6 καὶ A: om. O

δὲ ἀποκρυφθὲν ἄδηλον γιγνόμενον, θαῦμα κατ' ἀμυδρὰν ὄψιν
 c παρεχόμενον. τούτων δὲ τῶν πέντε ὄντως ὄντων ζώων, ὅπι-
 τινὲς ἐνέτυχον ἡμῶν, ἢ καθ' ὕπνον ἐν ὄνειροπολίᾳ προστυ-
 χόντες, ἢ κατὰ φήμας τε καὶ μαντείας λεχθέν τισιν ἐν ἀκοαῖς
 ὑγιαίνουσιν ἢ καὶ κάμνουσιν, ἢ καὶ τελευτῇ βίου προστυχεῖσι
 5 γενομένοις, ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ δόξας παραγενομένας, ὅθεν
 ἱερὰ πολλὰ πολλῶν γέγονεν, τὰ δὲ γενήσεται, τούτων πάντων
 νομοθέτης, ὅστις νοῦν κέκτηται καὶ τὸν βραχύτατον, οὔποτε
 μὴ τολμήσῃ καινοτομῶν, ἐπὶ θεοσέβειαν ἥτις μὴ σαφὲς ἔχει
 d τι τρέψαι πόλιν ἑαυτοῦ· καὶ μὴν οὐδ' ὦν ὁ πάτριος νόμος
 εἴρηκεν περὶ θυσιῶν ἀποκωλύσει, μηδὲν τὸ παράπαν εἰδώς,
 ὥσπερ οὐδ' ὄν δυνατόν εἰδέναι τῇ θνητῇ φύσει τῶν τοιούτων
 πέρι. τοὺς δὲ ὄντως ἡμῖν φανεροὺς ὄντας θεοὺς ἄρ' οὐχ
 5 αὐτὸς λόγος ἔχει κακίστους εἶναι τοὺς μὴ τολμῶντας λέγειν
 ἡμῖν καὶ φανεροὺς ποιεῖν ἀνοργιάστους τε ὄντας ἐτέρους
 θεοὺς καὶ τιμὰς μὴ δεχομένους τὰς προσηκούσας αὐτοῖς; νῦν
 e δὲ δὴ συμβαίνει γιγνόμενον ἅμα τὸ τοιοῦτον· οἷον γὰρ εἴ-
 ποτέ τις ἡμῶν ἥλιον ἢ σελήνην ἑωρακῶς ἦν γιγνομένους
 ἐφορῶντάς τε ἡμᾶς πάντας, καὶ μὴ ἔφραξεν ἀδύνατος ὦν πη-
 φράζειν, τιμῆς τε ἀμοίρους ὄντας ἅμα καὶ μὴ προθυμοῖτο τό-
 5 γε αὐτοῦ μέρος, εἰς ἔντιμον χώραν καταφανείς ἄγων αὐτούς,
 ἑορτάς τε αὐτοῖς γίνεσθαι ποιεῖν καὶ θυσίας, ἀπολαμβάνο-
 μένον τε χρόνον ἐκάστοις μειζόνων καὶ ἐλαττόνων πολλάκις
 986 ἐνιαυτῶν ὥρας διανέμειν, ἄρ' οὐκ ἂν κακὸς ἑαυτῷ τε καὶ
 ἄλλῳ τῷ γινώσκοντι λεγόμενος ἐν δίκῃ συνεδόκει λέγεσθαι
 ποτ' ἂν;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐκ, ὦ ξέने; κάκιστος μὲν οὖν.

5 ΑΘ. Τοῦτο τοίνυν, ὦ Κλεινία φίλε, περὶ ἐμὲ νῦν γιγνό-
 μενον ἴσθι φανερώς.

ΚΛ. Πῶς λέγεις;

e 4 γρ. τοῦ βίου O   e 5 ἰδίᾳ τε] γρ. τοῖς δὲ O   d 5 αὐτὸς
 re vera A   e 1 γὰρ A L O : ἂν vulg.   e 3 ἀδύνατος] δυνατὸς
 Grou   e 4 προθυμοῖτο] προθυμείτο Hermann   e 7 καὶ A O :
 τε καὶ O²

ΑΘ. Ἰστε ὀκτῶ δυνάμεις τῶν περὶ ὄλον οὐρανὸν γεγωνίας
 ἀδελφὰς ἀλλήλων, ὧν καθεώρακα ἐγώ—καὶ οὐδὲν μέγα διαπέ-
 πραγμαί· ῥήδιον γὰρ καὶ ἐτέρῳ—τούτων δ' εἰσὶ τρεῖς αὐται, **b**
 μία μὲν ἡλίου, μία δὲ σελήνης, μία δὲ τῶν [πλανητῶν] ἄστρων
 ὧν ἐμνήσθημεν ὀλίγον ἔμπροσθεν, πέντε δὲ ἕτεραι. ταύτας
 δὴ πάσας καὶ τούτους τοὺς ἐν ταύταισι εἴτε αὐτοὺς λόγους εἴτε
 φερομένους ἐν ὀχθήμασι πορεύεσθαι ταύτη, μηδεὶς ἄλλως ποτὲ **5**
 νομίση πάντων ἡμῶν ὡς οἱ μὲν θεοὶ εἰσιν αὐτῶν, οἱ δ' οὐ,
 μηδ' ὡς οἱ μὲν γνήσιοι, οἱ δὲ τοιοῦτοί τινες οἴους οὐδὲ θέμις
 εἰπεῖν ἡμῶν οὐδενί, πάντες δὲ δὴ πάντας λέγωμέν τε καὶ
 φῶμεν ἀδελφούς τ' εἶναι καὶ ἐν ἀδελφαῖς μοίραις, καὶ τιμὰς **c**
 ἀποδιδῶμεν μὴ τῷ μὲν ἐνιαυτόν, τῷ δὲ μῆνα, τοῖς δὲ μήτε
 τινὰ μοῖραν τάττωμεν μήτε τινὰ χρόνον ἐν ᾧ διεξέρχεται
 τὸν αὐτοῦ πόλον, συναποτελῶν κόσμον ὃν ἔταξεν λόγος ὁ
 πάντων θεϊότατος ὀρατόν· ὃν ὁ μὲν εὐδαίμων πρῶτον μὲν **5**
 ἐθαύμασεν, ἔπειτα δὲ ἔρωτα ἔσχεν τοῦ καταμαθεῖν ὅποσα
 θνητῇ φύσει δυνατά, ἡγούμενος ἄρισθ' οὕτως εὐτυχέστατά τε
 διάξειν τὸν βίον τελευτήσας τε εἰς τόπους ἤξειν προσήκοιτας **d**
 ἀρετῇ, καὶ μεμνημένος ἀληθῶς τε καὶ οὕτως, μεταλαβὼν
 φρονήσεως εἰς ὧν μιᾶς, τὸν ἐπίλοιπον χρόνον θεωρὸς τῶν
 καλλίστων γενόμενος, ὅσα κατ' ὄψιν, διατελεῖ. νῦν δὴ τὸ
 μετὰ τοῦθ' ἡμῖν λοιπὸν λέγω ὅσοι τ' εἰσὶν, καὶ τίνες· οὐ γὰρ **5**
 μήποτε φανῶμεν ψευδεῖς. βεβαίως δὴ δισχυρίζομαι τό γε **e**
 τοσοῦτον. λέγω γὰρ πάλιν ὀκτῶ μὲν εἶναι, τῶν δὲ ὀκτῶ
 τρεῖς μὲν εἰρήσθαι, πέντε δ' ἔτι λοιπὰς. ἡ τετάρτη δὲ φορὰ
 καὶ διέξοδος ἅμα καὶ πέμπτη τάχει μὲν ἡλίῳ σχεδὸν ἴση, καὶ
 οὔτε βραδντέρα οὔτε θάττων τό γ' ἐπίπαν. δεῖ τούτων τριῶν **5**
 ὄντων τὸν νοῦν ἰκανὸν ἔχοντα ἡγέισθαι. λέγωμεν δὴ ταύτας
 ἡλίου τ' εἶναι καὶ ἑσφόρου, καὶ τρίτου—ὡς μὲν ὀνόματι
 φράζειν οὐκ ἔστιν διὰ τὸ μὴ γινώσκεισθαι, τούτου δ' αἴτιος
 ὁ πρῶτος ταῦτα κατιδὼν βάρβαρος ὧν· παλαιὸς γὰρ δὴ

b 2 πλανητῶν (A O) seclusi: πλανήτων L: ἀπλανῶν Ast: πάντων
 vulg. **c** 2 μήτε τινὰ] μή τινα Eus. **c** 3 μήτε] μηδὲ Eus.
e 5 ὀρατόν om. Eus. **e** 5 δεῖ scripsi: ἀεὶ libri

987 *τρόπος* ἔθρεψεν τοὺς πρώτους ταῦτα ἐννοήσαντας διὰ τὸ κάλλος τῆς θερινῆς ὥρας, ἦν Αἴγυπτός τε Συρία θ' ἰκανῶς κέκτῃται, φανεροὺς μὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀστέρας αἰεὶ σύμπαντας καθορῶντας, ἅτε νεφῶν καὶ ὑδάτων ἀπόπροσθεν αἰεὶ τοῦ κόσμου κεκτημένους, ὅθεν καὶ πανταχόσε καὶ δευρ' ἐξήκει, βεβασανισμένα χρόνῳ μυριετεί τε καὶ ἀπείρω. διὸ θαρροῦντα χρῆ ταῦτα εἰς νόμους θέσθαι—τὸ γὰρ μὴ τίμια τὰ θεῖα εἶναι, τὰ δὲ τίμια, σαφῶς οὐκ ἐμφρόνων—ὅτι δὲ οὐκ ὀνόματα ἔσχηκεν, τὴν γε αἰτίαν χρῆ λέγεσθαι ταύτην. ἀλλὰ γὰρ ἐπωνυμίαν εἰλήφασιν θεῶν· ὁ μὲν γὰρ ἑωσφόρος ἔσπερος τε ὧν αὐτὸς Ἀφροδίτης εἶναι σχεδὸν ἔχει λόγον καὶ μάλα Συρίῳ νομοθέτῃ πρέπον, ὁ δ' ὁμόδρομος ἡλίῳ τε ἅμα καὶ τούτῳ σχεδὸν Ἑρμοῦ. τρεῖς δ' ἔτι φορὰς λέγωμεν ἐπὶ δεξιὰ πορευομένων μετὰ σελήνης τε καὶ ἡλίου. ἓνα δὲ τὸν ὄγδοον χρῆ λέγειν, ὃν μάλιστά τις ἂν κόσμον προσαγορεύοι, ὃς ἐναντίος ἐκείνοις σύμπασιν πορεύεται, (οὐκ) ἄγων τοὺς ἄλλους, ὡς γε ἀνθρώποις φαίνοιτ' ἂν ὀλίγα τούτων εἰδόσιν. ὅσα δὲ ἰκανῶς ἴσμεν, ἀνάγκη λέγειν καὶ λέγομεν· ἡ γὰρ οὕτως οὕσα σοφία ταύτη πῆ φαίνεται τῷ καὶ σμικρὰ συννοίας ὀρθῆς θείας τε μετεληφότι. λοιποὶ δὴ τρεῖς ἀστέρες, ὧν εἷς μὲν βραδυτῆτι διαφέρων αὐτῶν ἐστι, Κρόνου δ' αὐτὸν τινας ἐπωνυμίαν φθέγγονται· τὸν δὲ μετὰ τούτου βραδυτῆτι λέγειν χρῆ Διός, Ἄρεως δὲ ὁ μετὰ τούτου, πάντων δὲ οὗτος ἐρυθρότατον ἔχει χρῶμα. χαλεπὸν δὲ οὐδὲν τούτων κατανοῆσαι τινα φράζοντός τινος, ἀλλὰ μαθόντα, ὡς λέγομεν, ἡγεῖσθαι δεῖ.

Τόδε γε μὴν διανοηθῆναι χρῆ πάντ' ἄνδρα Ἕλληνα, ὡς τόπον ἔχομεν τὸν τῶν Ἑλλήνων πρὸς ἀρετὴν ἐν τοῖς σχεδὸν

a 1 *τρόπος* A L O : *τόπος* Eus.   a 2 *τε* Eus. : *τε* καὶ libri θ'
 A L O : om. vulg.   a 4 *γρ. ἀπόπροσθεν* O   a 5 *κεκτημένους*
 A L O : *κατακτισμένους* vulg.   a 8 *τὰ δὲ τίμια* libri : *ἡ τὰδε μὴ θεῖα*
 vulg.   b 3 *αὐτὸς* A   b 4 *πρέπων fecit* A² (ω ex o)   b 7 *ἂν*
 scripsi : *ἂνω* libri   b 8 *οὐκ addidi*   c 4 *κρόνου* L O² (s. v.) :
 ἡλίου A O : *φαίνονα* vulg.   c 5 *τούτου*] *τούτο* A   c 6 *ἄρεως fecit*
 A²   c 7 *ἐρυθρότατον fecit* A²

ἄριστον· τὸ δ' ἐπαιετὸν αὐτοῦ χρηὴ λέγειν ὅτι μέσος ἂν εἴη 5
 χειμῶνων τε καὶ τῆς θερινῆς φύσεως, ἢ δ' ὑστεροῦσα ἡμῖν
 εἰς τὸ θερινὸν φύσις τοῦ περὶ τὸν ἐκεῖ τόπον, ὅπερ εἵπομεν,
 ὑστερον αὐτοῖς παραδέδωκεν τὸ τούτων τῶν θεῶν τοῦ κόσμου
 κατανόημα. λάβωμεν δὲ ὡς ὅτιπερ ἂν Ἕλληνες βαρβάρων
 παραλάβωσι, κάλλιον τοῦτο εἰς τέλος ἀπεργάζονται· καὶ δὴ e
 καὶ περὶ τὰ νῦν λεγόμενα ταῦτ' οὐκ ἀδυνατοῦν διανοηθῆναι τοῦτο, ὡς
 χαλεπὸν μὲν πάντα τὰ τοιαῦτα ἀναμφισβητήτως ἐξευρίσκειν,
 πολλὴ δ' ἐλπὶς ἅμα καὶ καλὴ κάλλιον καὶ δικαιοτέρον 988
 ὄντως τῆς ἐκ τῶν βαρβάρων ἐλθούσης φήμης τε ἅμα καὶ
 θεραπείας πάντων τούτων τῶν θεῶν ἐπιμελήσεσθαι τοὺς
 Ἕλληνας, παιδείαις τε καὶ ἐκ Δελφῶν μαντείαις χρω-
 μένοισι καὶ πάσῃ τῇ κατὰ νόμους θεραπείᾳ. τόδε δὲ μηδεὶς 5
 ποτε φοβηθῆναι τῶν Ἑλλήνων, ὡς οὐ χρηὴ περὶ τὰ θεῶν ποτε
 πραγματεύεσθαι θνητοῦς ὄντας, πᾶν δὲ τούτῳ διανοηθῆναι
 τοῦναντίον, ὡς οὔτε ἄφρον ἐστὶν ποτε τὸ θεῖον οὔτε ἀγνοεῖ
 πού τῆν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀλλ' οἶδεν ὅτι διδάσκοντος αὐ- b
 τοῦ συνακολουθήσει καὶ μαθήσεται τὰ διδασκόμενα. ὅτι δὲ
 διδάσκει τοῦτο αὐτὸ ἡμᾶς, μαθάνομεν δὲ ἡμεῖς ἀριθμὸν τε καὶ
 ἀριθμεῖν, οἶδεν δήπου. πάντων γὰρ ἀφρονέστατον ἂν εἴη 5
 τοῦτο ἀγνοοῦν· τὸ λεγόμενον γὰρ ἂν ὄντως αὐτὸ αὐτὸ ἀγνοοῖ,
 χαλεπαίνον τῷ δυναμένῳ μαθάνειν, ἀλλ' οὐ συγχαίρον ἄνευ
 φθόγου διὰ θεὸν ἀγαθῶ γενομένῳ. λόγον δὲ καὶ πολὺν καὶ
 καλὸν ἔχει, τότε μὲν, ὅτε περὶ θεῶν ἦν ἀνθρώποις διανοήματα c
 πρῶτα, ὡς τε ἐγένοντο οἰοί τε ἐγίγνοντο καὶ ὁ μὲν καὶ οἷας
 μετεχειρίζοντο πράξεις, μὴ κατὰ νοῦν τοῖς σώφροσιν λέγεσθαι
 μηδὲ φίλως, μηδ' ὡς οἱ δεῦτεροι, ἐν οἷς πρεσβύτατα μὲν τὰ
 πυρὸς ἐλέγετο καὶ ὕδατος καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων, ὕστερα δὲ 5
 τὰ τῆς θαυμαστῆς ψυχῆς, καὶ φορὰ κρείττων καὶ τιμιωτέρα, ἦν

d 8 αὐτοῖς] αὐ Ast   d 9 δὲ] δὴ Eus.   e 1 παραλάβωσι L. Eus. :
 παραλάβωμεν A O   a 7 τούτῳ A L O : τούτου vulg.   b 5 αὐτὸ O² :
 om. A O   b 6 οὐ] γρ. οὐν ἀπ' ἠρώσεως O   c 2 καὶ ὁ μὲν A O
 (sed ὁ μὲν punct. not. O²) : καὶ οἶμαι in marg. a : καὶ ὅθεν Hermann
 c 4 μηδ' ὡς] ὡς μηδ' ci. Stallbaum   c 6 ἦν] τῆν A O : τῆν τὸ vulg.

σῶμα εἴληχεν φέρειν αὐτό τε ἑαυτὸ θερμότητι καὶ ψύξεσιν
 καὶ πᾶσιν τοῖς τοιούτοις, ἀλλ' οὐ ψυχὴ σῶμά τε καὶ ἑαυτήν·
 d νῦν δ' ὅτε λέγομεν ψυχὴν μὲν, ἄνπερ ἐν σώματι γένηται,
 θαῦμα οὐδὲν κινεῖν τε καὶ περιφέρειν τοῦτο καὶ ἑαυτήν, οὐδ'
 ἡμῖν ἀπιστεῖ ψυχὴ κατὰ λόγον οὐδένα ὡς βάρος οὐδὲν περι-
 φέρειν δυναμένη. διὸ καὶ νῦν ἡμῶν ἀξιούντων, ψυχῆς οὐσης
 5 αἰτίας τοῦ ὅλου, καὶ πάντων μὲν τῶν ἀγαθῶν ὄντων τοιούτων,
 τῶν δὲ αὖ φλαύρων τοιούτων ἄλλωι, τῆς μὲν φορᾶς πάσης
 e καὶ κινήσεως ψυχὴν αἰτίαν εἶναι θαῦμα οὐδέν, τὴν δ' ἐπὶ
 τὰγαθὸν φορὰν καὶ κίνησιν τῆς ἀρίστης ψυχῆς εἶναι, τὴν δ'
 ἐπὶ τοῦναντίον ἐναντίαν, νενικηκέναι δεῖ καὶ νικᾶν τὰ ἀγαθὰ
 τὰ μὴ τοιαῦτα.

5 Ταῦτα ἡμῖν εἴρηται πάντα κατὰ τὴν τῶν ἀνοσίων τιμωρὸν
 [δὲ] δίκην· περὶ δὲ δὴ τὸ δοκιμαζόμενον οὐχ οἶόν τε ἡμῖν
 ἀπιστεῖν ὡς οὐ δεῖ τόν γε ἀγαθὸν σοφὸν ἡμᾶς ἠγεῖσθαι,
 989 τὴν δὲ σοφίαν ταύτην, ἣν ζητοῦμεν πάλαι, ἴδωμεν ἂν ποτ'
 ἄρα ἐπινοήσωμεν ἢ κατὰ παιδείαν ἢ κατὰ τέχνην, ἥντινα τοῦ
 γιγιώσκειν ἐνδεεῖς ὄντες τῶν δικαίων, ἀγνώμονες ἂν εἴμεν
 ὄντες τοιοῦτοι. δοκοῦμεν δὴ μοι, καὶ λεκτέον· ἄνω γὰρ καὶ
 5 κάτω ζητῶν ἢ μοι καταφαιῆς γέγονεν, πειράσομαι δὴλην
 ὑμῖν αὐτὴν ἀποτελεῖν. τὸ δὴ μέγιστον ἀρετῆς οὐ καλῶς
 πραττόμενον ἡμῖν γέγονεν αἰτιοί, ὡς ἄρτι σημαίνεω ἐκ τῶν
 b εἰρημένων μοι σφύδρα δοκεῖ. μείζον μὲν γὰρ ἀρετῆς μηδεὶς
 ἡμᾶς ποτε πείση τῆς εὐσεβείας εἶναι τῷ θνητῷ γενεῖ τοῦτο
 δ' ὅτι δι' ἀμαθίαν τὴν μεγίστην ἐν ταῖς ἀρίσταις φύσεσιν
 οὐ γέγονεν, λεκτέον. ἄρισται δ' εἰσὶν αἱ χαλεπώτατα μὲν ἂν
 5 γενόμεναι, μέγιστον δὲ ὄφελος, ἂν γίνωνται· τά τε γὰρ τῆς
 βραδείας τε καὶ τῆς ἐναντίας φύσεως μετρίως ἀποδοχομένη
 ψυχὴ καὶ πράως, εὐκόλος ἂν εἴη, τὴν τε ἀνδρείαν ἀγαμένη,
 καὶ πρὸς τὸ σωφρονεῖν εὐπειθής, καὶ τό γε μέγιστον, ἐν

c7 τε] γε ci. Stallbaum

om. vulg.

b2 πείση L (ut vid.): πεισθῆ A O : πείθη vulg.

d2 θαῦμα οὐδὲν secl. Stall-

baum (e i secl. Hermann)

e6 δὲ A L O : δὴ ci. Stallbaum

a3 γρ. εἴμεν ἀπ' ὀρθώσεως O : εἴημεν A O

ταύταις ταῖς φύσεσιν δυναμένη μαθάνειν καὶ μνήμων οὔσα, c
 εὖ μάλα χαίρειν τούτοις αὐτοῖς δύναιτ' ἂν φιλομαθῆς ὥστ'
 εἶναι. ταῦτα γὰρ οὔτε ῥάδια φύεσθαι, γενόμενά τε, καὶ
 τροφῆς καὶ παιδείας τυχόντα ἧς δεῖ, τοὺς πλείστους αὐτῶν
 καὶ χεῖρους κατέχειν ὀρθότατα δύναιτ' ἂν τῷ φρονεῖν καὶ 5
 πράττειν καὶ λέγειν περὶ θεοῦ ἕκαστα ὡς δεῖ τε καὶ ὅτε δεῖ,
 περὶ θυσίας τε καὶ καθαρμῶν τῶν περὶ θεοῦ τε καὶ ἀνθρώ-
 πους, οὐ σχήμασι τεχνάζοντας, ἀλλὰ ἀληθείᾳ τιμῶντας
 ἀρετῆν, ἧ δὴ καὶ μέγιστόν ἐστι συμπάντων πάσῃ τῇ πόλει. d
 τοῦτο δὴ οὖν τὸ μέρος εἶναι φαμεν φύσει κυριώτατον καὶ
 δυνατὸν ὡς οἶόν τε κάλλιστα καὶ ἄριστα μαθεῖν, εἰ διδάσκει
 τις. ἀλλ' οὐδ' ἂν διδάξειεν, εἰ μὴ θεὸς ὑφηγοῖτο· εἰ τ' οὖν
 διδάσκει, κατὰ τρόπον δὲ μὴ δρῶν τὸ τοιοῦτον, κρεῖττον μὴ 5
 μαθάνειν. ὅμως δ' ἐκ τῶν νῦν λεγομένων ἀνάγκη μαθεῖν
 ταῦτα καὶ ἐμὲ λέγειν τὴν τοιαύτην τε καὶ ἀρίστην φύσιν.
 πειρώμεθα δὴ τῷ τε λόγῳ διεξελεθῆναι ἅ τ' ἐστὶν καὶ οἷα καὶ e
 ὡς δεῖ μαθάνειν, κατὰ δύνάμιν τὴν τ' ἐμὴν τοῦ λέγοντος
 καὶ τὴν τῶν δυναμένων εισακοῦσαι, θεοσεβείας ἕτινι τρόπῳ 990
 τις τίνα μαθήσεται. σχεδὸν μὲν οὖν ἐστὶν ἄτοπον ἀκού-
 σαντι, τὸ δ' ὄνομα αὐτοῦ λέγομεν ἡμεῖς γε, ὅ τις οὐκ ἂν ποτε
 δόξειεν δι' ἀπειρίαν τοῦ πράγματος—ἀστρονομίαν—ἀγνοεῖ τε
 ὅτι σοφώτατον ἀνάγκη τὸν ἀληθῶς ἀστρονόμον εἶναι, μὴ τὸν 5
 καθ' Ἡσίοδον ἀστρονομούντα καὶ πάντας τοὺς τοιοῦτους, οἷον
 δυσμᾶς τε καὶ ἀνατολᾶς ἐπεσκεμμένον, ἀλλὰ τὸν τῶν ὀκτῶ
 περιόδων τὰς ἑπτὰ περιόδους, διεξιούσης τὸν αὐτῶν κύκλον
 ἐκάστης οὕτως ὡς οὐκ ἂν ῥαδίως ποτὲ πᾶσα φύσις ἱκανῆ b
 γένοιτο θεωρηῆσαι, μὴ θαυμαστῆς μετέχουσα φύσεως. ὁ νῦν
 εἰρήκαμεν ἐροῦμέν τε, ὡς φαμεν, ὅπῃ δεῖ τε καὶ ὅπως χρεῶν
 μαθάνειν· πρῶτον δ' ἡμῖν τόδε λεγέσθω.

d 2 φαμεν ἐν φύσει in marg. L O   d 4 εἴτ' οὖν A O :
 εἰ δ' οὖν L O²   d 7 τε] γε ci. Stallbaum   a 1 δυνα-
 μένων] δυναμεων A (v s. v. A²)   a 4 ἀγνοεῖ τε Schneider : ἀγροεῖτε
 vulg.   a 8 αὐτῶν A L O : αὐτῶν vulg.   b 1 οὐκ ἂν O² : οὐ
 καὶ A O

5 Σελήνη μὲν περίοδον τὴν αὐτῆς τάχιστα διέξεισιν, ἄγουσα
 μῆνα καὶ πανσέληνον πρώτην· δεύτερον δὲ κατανοεῖν δεῖ
 τὸν ἥλιον, τροπὰς ἄγοντα διὰ πάσης τῆς αὐτοῦ περιόδου, καὶ
 τούτῳ τοὺς συνδρόμους. ἵνα δὲ μὴ πολλάκις ταῦτα περι-
 c τῶν αὐτῶν διαλεγώμεθα, τὰς ἄλλας ὕσας ἐν τῷ πρόσθεν
 διεξήλθομεν ὁδοὺς τούτων οὐ ῥάδιον συννοεῖν, ἐπὶ δὲ ταῦτα
 παρασκευάζοντας φύσεις οἷας δυνατὸν εἶναι, χρεῶν πολλὰ
 προδιδάσκοντα καὶ ἐθίζοντα ἀεὶ διαπονήσασθαι παῖδα ὄντα
 5 καὶ νεανίσκον. διδὸ μαθημάτων δέον ἂν εἴη· τὸ δὲ μέγιστόν
 τε καὶ πρῶτον καὶ ἀριθμῶν αὐτῶν ἀλλ' οὐ σώματα ἐχόντων,
 ἀλλὰ ὅλης τῆς τοῦ περιττοῦ τε καὶ ἀρτίου γενέσεώς τε καὶ
 δυνάμεως, ὅσῃν παρέχεται πρὸς τὴν τῶν ὄντων φύσιν.
 d ταῦτα δὲ μαθόντι τούτοις ἐφεξῆς ἐστὶν ὃ καλοῦσι μὲν
 σφόδρα γελοῖον ὄνομα γεωμετρίαν, τῶν οὐκ ὄντων δὲ
 ὁμοίων ἀλλήλοις φύσει ἀριθμῶν ὁμοίωσις πρὸς τὴν τῶν
 ἐπιπέδων μοῖραν γεγονυῖα ἐστὶν διαφανής· ὃ δὲ θαῦμα οὐκ
 5 ἀνθρώπινον ἀλλὰ γεγονὸς θεῖον φανερόν ἂν γίγνωιτο τῷ
 δυναμένῳ συννοεῖν. μετὰ δὲ ταύτην τοὺς τρεῖς ἠϋξήμενους
 καὶ τῇ στερεᾷ φύσει ὁμοίους· τοὺς δὲ ἀνομοίους αὖτε γεγυ-
 νῆσθαι ἐτέρᾳ τέχνῃ ὁμοιοῖ, ταύτη ἦν δὲ στερεομετρίαν ἐκάλεσαν
 e οἱ προστυχεῖς αὐτῇ γεγονότες· ὃ δὲ θεῖον τ' ἐστὶν καὶ θαυ-
 μαστόν τοῖς ἐγκαθορῶσί τε καὶ διανοουμένοις ὡς περὶ τὸ
 διπλάσιον ἀεὶ στρεφομένης τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἐξ ἐναντίας
 ταύτης καθ' ἐκάστην ἀναλογίαν εἶδος καὶ γένος ἀποτυποῦται
 99i πᾶσα ἢ φύσις. ἢ μὲν δὲ πρώτη τοῦ διπλασίου κατ' ἀριθμὸν
 ἐν πρὸς δύο κατὰ λόγον φερομένη, διπλάσιον δὲ ἢ κατὰ
 δύναμιν οὐσα· ἢ δ' εἰς τὸ στερεόν τε καὶ ἀπτόν πάλιν αὖ

b 7 ἄγοντα scr. recc. : ἀγαγόντα A L O c 2 ἐπὶ] ἐπεὶ A (i supra
 εὶ A²) O c 3 οἷας Theo et in marg. γρ. L O : δι' ἕς A O
 c 4 ἀεὶ scripsi : δεῖ libri : secl. Stallbaum c 6 καὶ ἀριθμῶν A L O :
 ἀριθμὸν vulg. : ἀριθμῶν Bekker σώματα L Theo et in marg. γρ. O :
 σώματος A O d 3 ὁμοίωσις O² (i supra εὶ) : ὁμοιώσεις A O
 d 6 τρεῖς Bekker : τρεῖς libri d 8 ὁμοιοῖ A O : ὁμοία L O²
 στερεομετρίαν Theo L² : γεωμετρίαν A O e 2 ὡς περὶ O² (i supra
 εὶ) : ὡσπερὶ A O a 3 δ' εἰς in marg. A² : δις A L O

διπλάσιον, ἀφ' ἐνὸς εἰς ὀκτὼ διαπορευθεῖσα· ἡ δὲ διπλασίον
 μὲν εἰς μέσον, ἴσως δὲ τοῦ ἐλάττονος πλέον ἐλαττόν τε τοῦ 5
 μείζονος, τὸ δ' ἕτερον τῷ αὐτῷ μέρει τῶν ἄκρων αὐτῶν
 ὑπερέχον τε καὶ ὑπερεχόμενον—ἐν μέσῳ δὲ τοῦ ἕξ πρὸς τὰ
 δώδεκα συνέβη τό τε ἡμιόλιον καὶ ἐπίτριτον—τούτων αὐτῶν b
 ἐν τῷ μέσῳ ἐπ' ἀμφότερα στρεφομένη τοῖς ἀνθρώποις σύμ-
 φωνον χρεῖαν καὶ σύμμετρον ἀπενείματο παιδείας ῥυθμοῦ τε
 καὶ ἀρμονίας χάριν, εὐδαίμονι χορεία Μουσῶν δεδομένη.

Ταῦτα μὲν οὖν δὴ ταύτη γιγνέσθω τε καὶ ἐχέτω σύμπαντα· 5
 τὸ δ' ἐπὶ τούτοις τέλος, εἰς θείαν γένεσιν ἅμα καὶ τὴν
 τῶν ὄρατῶν καλλίστην τε καὶ θειοτάτην φύσιν ἰτέον, ὅσην
 ἀνθρώποις θεὸς ἔδωκεν κατιδεῖν, ἣν οὐποτε ἄνευ τῶν νῦν
 διειρημένων μὴ κατιδῶν ἐπεύξεταιί τις ῥαστώη παραλαβεῖν. c
 πρὸς τούτοις δὲ τὸ καθ' ἐν τῷ κατ' εἶδη προσακτέον ἐν
 ἐκάσταις ταῖς συνουσίαις, ἐρωτῶντά τε καὶ ἐλέγχοντα τὰ μὴ
 καλῶς ῥηθέντα· πάντως γὰρ καλλίστη καὶ πρώτη βάσανος
 ἀνθρώποις ὀρθῶς γίγνεται, ὅσαι δὲ οὐκ οὔσαι προσποιῶνται, 5
 ματαιότατος πόνος ἀπάντων. ἔτι δὲ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ
 χρόνου ἡμῖν ληπτέον, ὡς ἀκριβῶς ἀποτελεῖ πάντα τὰ κατ'
 οὐρανὸν γιγνόμενα, ἕν' ὃ πιστεύσας ὡς ὁ λόγος ἀληθῆς d
 γέγονεν ὅτι πρεσβύτερόν τ' ἐστὶν ἅμα καὶ θειότερον ψυχῇ
 σώματος, ἡγήσασθαι ἂν παγκάλως τε καὶ ἰκανῶς εἰρῆσθαι τὸ
 θεῶν εἶναι πάντα πλέα καὶ μηδέποτε λήθη μηδὲ ἀμελεία τῶν
 κρειττόνων ἡμᾶς παρωλιωρηῖσθαι. νοητέον δ' ἐστὶν περὶ 5
 πάντα τὰ τοιαῦτα τόδε, ὡς, ἔαν μὲν τις ἕκαστα τούτων ὀρθῶς
 λαμβάνη, μέγ' ὄφελος γίγνεται τῷ παραλαμβάνοντι κατὰ
 τρόπον, εἰ δὲ μή, θεὸν ἀμεινον αἰεὶ καλεῖν· ὁ δὲ τρόπος ὅδε
 —ἀνάγκη γὰρ τό γε τοσοῦτον φράζειν—πάν διάγραμμα e
 ἀριθμοῦ τε σύστημα καὶ ἀρμονίας σύστασιν ἕπασαν τῆς τε
 τῶν ἀστρῶν περιφορᾶς τὴν ὁμολογίαν οὔσαν μίαν ἀπάντων

b 7 ἰτέον O²: εἶτε A O   c 1 ἐπεύξεται A O: ἐπεύξεται O²
 (ε supra η)   c 3 τὰ s. v. O²: om. A O   c 4 πάντως
 A O: πάντων O² (ν s. v.)   c 5 τὸ ἀνθρώποις ὠβέλιστα in marg. O
 d 7 κατὰ τρόπον] κατροπον A (τὰ s. v. Λ²)

ἀναφανῆναι δεῖ τῷ κατὰ τρόπον μανθάνοντι, φανήσεται δέ,
 5 ἄν, ὃ λέγομεν, ὀρθῶς τις εἰς ἐν βλέπων μανθάνη—δεσμός
 992 γὰρ πεφυκῶς πάντων τούτων εἰς ἀναφανήσεται διανοουμένοις
 —εἰ δ' ἄλλως πως ταῦτα μεταχειριεῖται τις, τύχην δεῖ καλεῖν,
 ὥσπερ καὶ λέγομεν. οὐ γὰρ ἄνευ γε τούτων μήποτέ τις ἐν
 5 πόλεσιν εὐδαίμων γένηται φύσις, ἀλλ' οὗτος ὁ τρόπος, αὕτη
 ἢ τροφή, ταῦτα τὰ μαθήματα· εἴτε χαλεπὰ εἴτε ῥάδια, ταύτη
 πορευτέον. ἀμελήσαι δὲ οὐ θεμιτόν ἐστιν θεῶν, καταφανοῦς
 γενομένης τῆς πάντων αὐτῶν κατὰ τρόπον λεγομένης φήμης
 b εὐτυχοῦς. τὸν δὲ σύμπαντα ταῦτα οὕτως εἰληφότα, τοῦτον
 λέγω τὸν ἀληθέστατα σοφώτατον· ὃν καὶ δισχυρίζομαι
 παίζων καὶ σπουδάζων ἅμα, ὅτε θανάτῳ τις τῶν τοιούτων
 τὴν αὐτοῦ μοῖραν ἀναπλήσει, σχεδὸν ἕανπερ ἔτ' ἀποθανῶν
 5 ἦ, μήτε μεθέξειν ἔτι πολλῶν τότε καθάπερ νῦν αἰσθήσεων,
 μῖα τε μοῖρας μετεἰληφότα μόνον καὶ ἐκ πολλῶν ἕνα
 γεγονότα, εὐδαίμονά τε ἔσεσθαι καὶ σοφώτατον ἅμα καὶ
 μακάριον, εἴτε τις ἐν ἠπείροις εἴτ' ἐν νήσοις μακάριος ὢν
 c ζῆ, κἀκεῖνον μεθέξειν τῆς τοιαύτης αἰεὶ τύχης, κείτε δημοσίᾳ
 τις ἐπιτηδεύσας ταῦτα εἴτε ἰδίᾳ διαβιῶ, τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως
 αὐτὸν πράξειν παρὰ θεῶν. ὃ δὲ κατ' ἀρχάς τε ἐλέγομαι,
 καὶ νῦν αὐτὸς πάρεστι λόγος ἀληθῆς ὄντως, ὡς οὐ δυνατὸν
 5 ἀνθρώποις τελέως μακαρίους τε καὶ εὐδαίμοσι γενέσθαι πληρῆ
 ὀλίγων, ἔστιν ταῦτα ὀρθῶς εἰρημένα· ὅποσοι γὰρ θεῖοι καὶ
 σῶφρονες ἅμα τῆς ἄλλης τε μετέχοιτες ἀρετῆς φύσει, πρὸς
 d δὲ τούτοις ὅσα μαθήματος ἔχεται μακαρίου πάντα εἰληφότες
 —ἃ δ' ἔστιν εἰρήκαμεν—τούτοισιν μόνοις τὰ τοῦ δαιμονίου
 σύμπαντα ἱκανῶς εἰληχέ τε καὶ ἔχει. τοῖς μὲν οὖν ταῦτα
 οὕτω διαποιήσασιν ἰδίᾳ λέγομεν καὶ δημοσίᾳ κατὰ νόμον

e4 φανήσεται A O: ἀναφανήσεται vulg. e5 ὃ λέγομεν L
 (ut vid.): ὃ λεγόμενος A O a4 εὐδαίμων L (ut vid.): εὐ-
 δαιμόνων A O a5 ἢ Theo: om. libri τὰ L Theo:
 om. A O b4 ἕανπερ ἔτ' L et ἔτ' in marg. O²: ἕανπερεατα
 A: ἕανπερ ἔατε O c1 κείτε L et γρ. O: κειτο A (κ' εἴτε fecit
 et in marg. κ' εἴτε A²): κείται O (in marg. κᾶντε) c4 αὐτὸς
 Bekker: αὐτὸς libri

τίθεμεν, εἰς πρεσβύτου τέλος ἀφικομένοις τὰς μεγίστας 5
 ἀρχὰς παραδίδοσθαι δεῖν, τοὺς δ' ἄλλους τούτοις συνεπο-
 μένους εὐφημεῖν πάντας θεοὺς ἅμα καὶ πάσας, καὶ τὸν
 νυκτεριῶν σύλλογον ἐπὶ ταύτην τὴν σοφίαν ἱκανῶς γνόντας
 τε καὶ δοκιμάσαντας ἡμᾶς ὀρθότατα πάντας παρακαλεῖν. e

d 5 τίθεμεν L : θεμεν A (θέμενοι A²) O (τί φαῖμεν O²) d 6 τούτοις]
 τούτους A L O